

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ : Δημοσθένους, κατά Μειδίου 42-45

Οι αυστηρές ποινικές ρήτρες της αθηναϊκής νομοθεσίας για εγκληματικές πράξεις.

Στον λόγο του αυτό ο Δημοσθένης καταγγέλλει τον πολιτικό του αντίπαλο, τον Μειδία, ο οποίος, σε γιορτή των Μεγάλων Διονυσίων, είχε χειροδικήσει σε βάρος του. Αν και η εκκλησία του Δήμου καταδίκασε την βίαη συμπεριφορά, η υπόθεση τελικά δεν εκδικάστηκε, γιατί ο Δημοσθένης απέσυρε την κατηγορία. Ωστόσο, ο ρήτορας συνέθεσε έναν λόγο προσωπικού και ρητορικού πάθους. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, προτρέπει τους δικαστές να τιμωρήσουν τον κατηγορούμενο, επικαλούμενος τις αυστηρές ρήτρες της Αθηναϊκής νομοθεσίας για εγκλήματα εκ προμελέτης και ιδιαίτερα σε περιπτώσεις βίαης συμπεριφοράς.

Ἀλλὰ μὴν ὀπνηϊκά καὶ πεποικῶς ἄ κατηγορῶ καὶ ὕβρει πεποικῶς φαίνεται, τοὺς νόμους ἤδη δεῖ σκοπεῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί· κατὰ γὰρ τούτους δικάσειν ὁμωμόκατε. Καὶ θεωρεῖθ' ὄσῳ μείζονος ὀργῆς καὶ ζημίας ἀξιούσι τοὺς ἐκουσίως καὶ δι' ὕβριν πλημμελοῦντας τῶν ἄλλως πῶς ἐξαμαρτανόντων. Πρῶτον μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς βλάβης οὗτοι νόμοι πάντες, ἴν' ἐκ τούτων ἄρξωμαι, ἂν μὲν ἐκὼν βλάβῃ, διπλοῦν, ἂν δ' ἄκων, ἀπλοῦν τὸ βλάβος κελεύουσιν ἐκτίνειν. Εἰκότως· ὁ μὲν γὰρ παθῶν πανταχοῦ βοηθείας δίκαιος τυγχάνειν, τῷ δράσαντι δ' οὐκ ἴσην τὴν ὀργήν, ἂν θ' ἐκὼν ἂν τ' ἄκων, ἔταξ' ὁ νόμος. Ἐπειθ' οἱ φονικοὶ τοὺς μὲν ἐκ προνοίας ἀποκτινύντας θανάτῳ καὶ ἀειφυγίᾳ καὶ δημεύσει τῶν ὑπαρχόντων ζημιούσι, τοὺς δ' ἀκουσίως αἰδέσεως καὶ φιλανθρωπίας πολλῆς ἠξίωσαν. Οὐ μόνον δ' ἐπὶ τούτων τοῖς ἐκ προαιρέσεως ὕβρισταις χαλεποὺς ὄντας ἰδεῖν ἔστι τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἀπάντων. Τὶ γὰρ δὴ πότ', ἂν τις ὀφλῶν δίκην μὴ ἐκτίνη, οὐκέτ' ἐποίησ' ὁ νόμος τὴν ἐξούλην ἰδίαν, ἀλλὰ προστιμᾶν ἐπέταξε τῷ δημοσίῳ; Καὶ πάλιν τί δὴ πότ', ἂν μὲν ἐκὼν παρ' ἐκόντος τις λάβῃ τάλαντον ἓν ἢ δύο ἢ δέκα καὶ ταῦτ' ἀποστερήσῃ, οὐδὲν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν ἔστιν, ἂν δὲ μικροῦ πάνυ τιμήματος ἀξιόν τις λάβῃ, βία δὲ τοῦτ' ἀφέληται, τὸ ἴσον τῷ δημοσίῳ προστιμᾶν οἱ νόμοι κελεύουσιν ὅσον περὶ δὴ τῷ ἰδιώτῃ; ὅτι πάνθ' ὅσα τις βιαζόμενος πράττει κοῖν' ἀδικήματα καὶ κατὰ τῶν ἔξω τοῦ πράγματος ὄντων ἠγγεῖθ' ὁ νομοθέτης· τὴν μὲν γὰρ

ισχὺν ὀλίγων, τοὺς δὲ νόμους ἀπάντων εἶναι, καὶ τὸν μὲν πεισθέντ' ἰδίας, τὸν δὲ βιασθέντα δημοσίας δεῖσθαι βοηθείας.

ὀπηνίκα : σε ὅποια χρονική στιγμή/την μέρα/ την ώρα κατά την οποία../ **ὑβρις** : αυθάδεια, θρασύτητα, ιταμότητα, προσβολή, προσβλητική ενέργεια, παραβίαση, βεβήλωση, καταπάτηση. **ὑβρει** (επίρρημα) : χλευαστικά, με αυθάδεια ή αναίδεια.

Σημείωση : Στην Αττική νομοθεσία, ἡ **ὑβρις** περιελάμβανε τις πιο σοβαρές βλάβες που διαπράττονταν εναντίον κάποιου, υβριστική, ελεεινή επίθεση, προσβολή· η πιο ελαφριά μορφή της είναι η «**αἰκία**»· γι' αυτό η «**ὑβρις**» επανορθωνόταν με δημόσια ἐγκληση, μήνυση (γραφή), ενώ η «**αἰκία**» με ιδιωτική επενέργεια (**δίκη**)./ **ἀξιῶ + αιτιατική προσώπου + γενική πράγματος** (τινά τινος) : θεωρώ κάποιον ἀξιο για κάτι./ **τὸ βλάβος, ἡ βλάβη** : φθορά, ζημία, πλήγμα (αντιθ. προς το προμελετημένο ἀδίκημα : «**ἀδίκημα**»)/ **ἐκτίνω** : εξοφλώ, αποπληρώνω τα χρέη μου./ **ἡ αἰδεῖσις** : σεβασμός, συμπάθεια./ **ὄφλισκάνω δίκην** : καταδικάζομαι σε κάποια δίκη, χάνω μια δίκη.

Σημείωση: Η «**δίκη ἐξούλης**» ἦταν η δικαστική διαδικασία, την οποία μπορούσε να κινήσει κάποιος εναντίον ὅποιου κατείχε παράνομα ξένη ιδιοκτησία και δεν τὴν εἶχε αποδώσει μέσα στην νόμιμη προθεσμία (λ.χ. αυτήν που εἶχε οριστεί με δικαστική ἀπόφαση).

/ **προστιμάω-ῶ** : επιβάλλω πρόσθετη ποινή (πέραν της κανονικής). **προστιμῶ τῷ δημοσίῳ** : επιδικάζω στο δημόσιο ως οφειλή.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να μεταφράσετε το παρακάτω χωρίο του κειμένου : «**Καὶ θεωρεῖθ'... ἠξίωσαν**».

Μονάδες 20

A2. Τί προβλέπει η Αθηναϊκή νομοθεσία για τα εγκλήματα εκ προμελέτης; Ποιές εγκληματικές πράξεις θεωρούνται ότι ἔχουν δημόσιο χαρακτήρα και γιατί;

Μονάδες 10

B1a. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ονοματικούς τύπους στον μέλλοντα και τον αόριστο της ἰδίας φωνής:

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
πεποηκώς		
ἀποκτινύντας		
ἐξαμαρτανόντων		
βιαζόμενον		

Μονάδες 2

B1β. Να σχηματίσετε το β' ενικό ευκτικής και προστακτικής των παρακάτω ρημάτων, στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.

ΡΗΜΑΤΑ	ΕΥΚΤΙΚΗ (β' ενικό)	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ (β' ενικό)
ἄρξωμαι		
ὀφλῶν		
λάβη		
δεῖσθαι		

Μονάδες 4

B1γ. «ἐν ἡ δὺ' ἡ δέκα» : Για καθένα από τα παραπάνω απόλυτα αριθμητικά, να σχηματίσετε τον αντίστοιχο τύπο ουσιαστικού και επιρρήματος.

Μονάδες 3

B1δ. «ἄν δὲ μικροῦ πάνυ... ἀφέληται» : Να γίνει παραθετική αντικατάσταση των επιθέτων του χωρίου στον ίδιο γραμματικό τύπο.

Μονάδα 1

B2α. «Ὅτι πάνθ'... βοηθείας»: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις γενικές του παραπάνω χωρίου.

Μονάδες 3

B2β. «Καὶ πάλιν τι δὴ ποτ'... τῷ ιδιώτη» : Να αναγνωρίσετε τους υποθετικούς λόγους του παραπάνω χωρίου και να τούς μετασχηματίσετε ώστε να δηλώνουν α) το προσδοκώμενο β) την απλή σκέψη του λέγοντος.

Μονάδες 3

B2γ. «Οὐ μόνον... ἐφ' ἀπάντων»: Να ξαναγράψετε την παραπάνω περίοδο λόγου μετατρέποντας την μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση και συγχρόνως κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στην σύνταξη του κειμένου.

Μονάδες 2

B2δ. 1) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω τύπους που δηλώνουν ποινή : «τὸ βλάβος», «θανάτω καὶ ἀειφυγία καὶ δημεύσει», «ἐξούλην». 2) Να εντοπίσετε τα ονόματα/

ονοματικούς τύπους που προσδιορίζουν τα παραπάνω ουσιαστικά και να προσδιορίσετε τη συντακτική τους θέση.

Μονάδες 2